MEDIERÅDET FOR BØRN & UNGE

"Hvad stoler du på?"

En gruppeøvelse om medier, nyheder og tillid med refleksioner over egne erfaringer

Målgruppe: 6.-10. klasse

TIL LÆREREN

Formål

Aktiviteten skal vække nysgerrighed og undren over mediernes rolle i vores hverdag og i samfundet. Den skal også få eleverne til at reflektere over deres eget mediebrug og kildekritiske kompetencer. Aktiviteten giver eleverne en forståelse af, hvad mediekundskaber er, og hvorfor det er vigtigt at kunne forholde sig kritisk til forskellige kilder og analysere de informationer, man møder på forskellige medier hver dag.

Om øvelsen

Tid: 45-90 minutter. Øvelsen er normeret til 90 minutter, men vil du korte den ned, kan du udvælge en-to cases og spare tid i opsamling og diskussion.
Hold/grupper: 3-5 elever pr. gruppe
Du skal bruge: Cases til grupperne (se nedenfor), eventuelt tavle til opsamling.

ØVELSENS OPBYGNING

DEL 1 – Forforståelse: "Hvordan får du dine nyheder?" (10 min.)

Format: Plenum / fælles snak

Stil klassen følgende spørgsmål, og lad eleverne svare ved at placere sig fysisk i rummet (fx: "Stil dig til højre, hvis du svarer ja, og til venstre, hvis du svarer nej") – alternativt ved håndsoprækning.

- Jeg har for nylig læst en nyhed hos et redaktionelt medie – fx Politiken, Berlingske, dr.dk, tv2.dk eller lignende.
- Jeg får ny viden fra influencere/creators, som jeg følger på sociale medier.
- Jeg tænker over, om de informationer, jeg ser og læser, er sande eller falske.
- Jeg har set eller læst noget online, som ikke var sandt.
- Jeg har set eller læst noget, som jeg var i tvivl om var manipuleret (fx med AI).
- Jeg har prøvet at tjekke flere kilder for at undersøge, om noget var sandt eller ægte.

DEL 2 – Gruppeøvelse: "Hvad stoler du på?" (25-65 min.)

Format: Gruppearbejde + fælles diskussion

Eleverne arbejder i grupper med en case pr. gruppe. Grupperne kan vælge en case selv, eller du kan fordele cases til grupperne, så I kommer omkring alle cases.

Hver case beskriver en situation, og gruppen skal diskutere og blive enige om, hvad de ville gøre, og hvorfor. Hver case har tre startspørgsmål og nogle hjælpespørgsmål, som kan bruges til at løfte diskussionen yderligere.

Efter ca. 15-20 minutter samles klassen, og hver gruppe præsenterer deres case og svar. Læreren faciliterer en fælles diskussion og opsamling til slut.

CASE 1 – Nyhed på et socialt medie

Forestil dig, at du scroller på et socialt medie og støder på en video fra en profil, du aldrig har hørt om. Videoen hævder, at den danske regering nu vil indføre en aldersgrænse på 18 år på sociale medier. Det betyder, at ingen under 18 år må bruge dem. Videoen har 50.000 likes og masser af kommentarer som: "Det var på tide!" og "Det kan ikke passe!?"

- Hvad tænker du, når du ser videoen?
- Kunne du finde på at dele den med dine venner – og hvorfor?
- Hvad ville du gøre for at finde ud af, om det er sandt?

Hvad ved du egentlig om den profil, der har delt videoen?

Gør det en forskel, at du ikke kender afsenderen? Hvad ville du kigge efter for at finde ud af, om profilen er til at stole på? Og ville det gøre en forskel, hvis videoen fortalte, at nyheden oprindeligt var blevet delt af et redaktionelt medie?

CASE 2 – To forskellige versioner af samme sag

Du støder på en historie om en politiker, der angiveligt har sagt noget kontroversielt i et interview. Et redaktionelt medie bringer en artikel, hvor en journalist har talt med eksperter. Eksperterne konkluderer, at politikerens udtalelser åbenlyst har været diskriminerende mod en minoritet. Samme dag poster en populær influencer en video om samme historie, hvor personen mener, at politikeren er blevet fremstillet uretfærdigt.

- Hvad tænker du, når to kilder fortæller den samme historie på så forskellige måder?
- Hvad ville du lægge mærke til, hvis du sammenlignede de to? Hvad bruger de som belæg for deres påstande?
- Hvordan ville du selv undersøge sagen nærmere?

Hvad er forskellen på de to afsendere?

Hvad ved du om, hvordan et redaktionelt nyhedsmedie arbejder, sammenlignet med hvordan en nyhedsinfluencer arbejder? Kan der være forskel på, hvad de to har at vinde ved at fortælle historien på en bestemt måde? Og betyder det noget for, i hvor høj grad du stoler på deres indhold?

CASE 3 – Algoritmen bestemmer

Du bruger et socialt medie til at følge med i, hvad der sker i verden. Efterhånden opdager du, at du altid ser nyheder om de samme emner, og at du næsten udelukkende bliver præsenteret for nyheder og influencere, du er enig med.

- Hvad tænker du, når du opdager, at det sociale medie tilsyneladende har valgt, hvad du skal se?
- Hvad tror du, du går glip af, når algoritmen kun viser dig indhold, der minder om det, du allerede har set og kan lide?
- Du elsker at se træningsvideoer, men pludselig bliver dit feed fyldt med mere ekstreme tilgange som overdreven træning og overholdelse af meget restriktive kostplaner – hvad gør du?

Hvad kan du selv gøre ved det?

Hvad sker der i det store billede, hvis vi alle sammen, uden at tænke over det, ender med kun at se nyheder og følge stemmer, der bekræfter det, vi i forvejen mener? Og hvad tror du, der skal til for at bryde ud af det mønster?

CASE 4 – En verden uden redaktionelle medier

Forestil dig, at du lever i en verden, hvor redaktionelle medier ikke findes. Aviser, tv-avisen og online nyhedsmedier er væk. Journalistik, som vi kender den i dag, eksisterer ikke længere. Nu får alle mennesker deres nyheder og informationer fra sociale medier, influencere og chatbots.

- Hvad tænker du, når du forestiller dig den verden – hvad ville føles anderledes i din hverdag?
- Hvordan finder man i den verden ud af, hvad der er sandt, og hvad der er falsk?
- Hvad tror du, det ville betyde for dig, hvis ingen stilles til ansvar for det, de siger?

Hvem passer på sandheden?

Vidste du, at aviser og nyhedsmedier faktisk kan straffes, hvis de skriver noget forkert eller uretfærdigt? Der er nemlig regler for, hvad de må. Der er også et sted, man kan klage, hvis medierne bryder reglerne. Hvad tror du, der sker, hvis ingen af dem, der deler nyheder, har den slags regler at følge? Og synes du, at vi allerede ser noget af det i dag?

CASE 5 – Spørg chatten

Du skal lave en opgave om nyhedsmedier i Danmark. Du åbner en chatbot og stiller den nogle spørgsmål. Den svarer hurtigt og skriver en masse, der lyder relevant, og den henviser endda til kilder for det hele.

- Hvad tænker du, når du læser svaret fra chatbotten?
- Hvordan bruger du chatbottens svar?
- Hvis du ville tjekke, om chatbottens informationer er rigtige, hvordan ville du så gribe det an?

Kan du stole på en chatbot?

Chatbots kan mange forskellige ting, men de kan også skrive ting, der lyder rigtige, men som er forkerte eller direkte opdigtede. De kan også referere til kilder, som ikke findes i virkeligheden. Hvad tror du, der kan gå galt, hvis man bare bruger chatbottens svar uden at tjekke dem? Og er der noget, du ville bruge en chatbot til, og noget du ikke ville?

DEL 3 – Afslutning (10–15 min.)

Format: Plenum

Lav en fælles opsamling med disse spørgsmål til klassen:

- Hvad overraskede jer mest i dag?
- Hvad kan I selv gøre for at tjekke kilder og få troværdige informationer?
- Journalister arbejder med at formidle troværdig viden. Hvilke ting skal en god journalist altid være opmærksom på?
- Hvad betyder det for vores samfund, at der findes redaktionelle medier?